

Pentagram na Moravě a ve Slezsku?

aneb

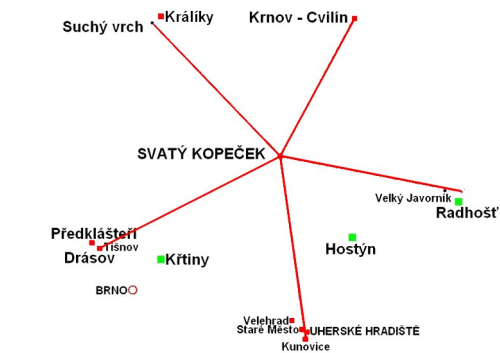
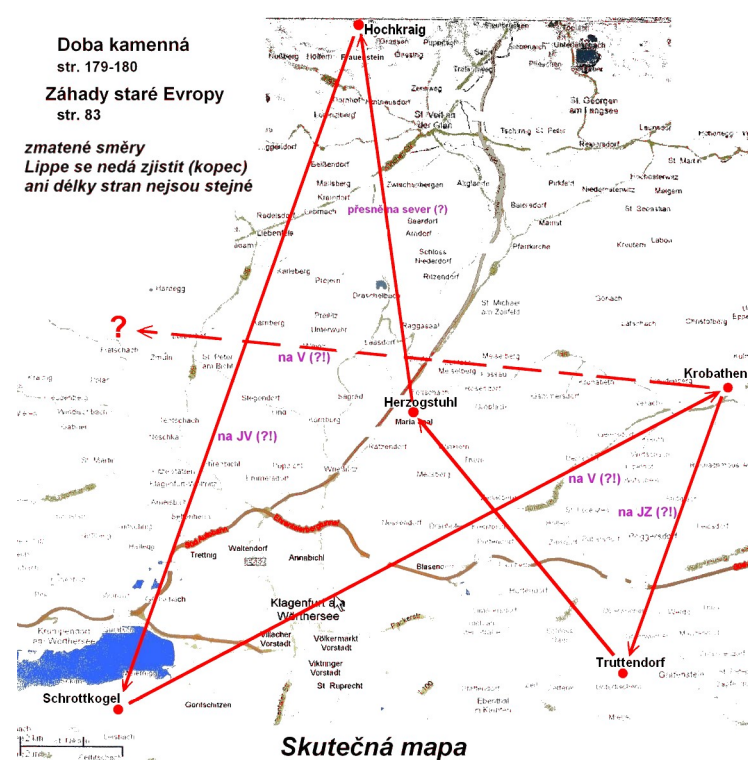
Co by na to řekl Däniken?

Poprvé jsem se snažil aplikovat pentagram popsaný Dänikem v jeho dvou knihách u nás vydaných r. 1993 (*Záhady staré Evropy* a *Doba kamenná*) na kostel v Krnově na Cvilíně. Na kopci bylo už v prehistorické době postaveno hradiště a od r. 1684 postupně byla vystavěna kaple a následně kostel, k němuž v minulosti směřovala častá poutní procesí zdaleka, také z přilehlého Pruska. Neobjevil jsem nic.

Letos jsem si dal opakovací kurs všech Dänikenových u nás dostupných knih. Opět jsem hledal a skončil ve stejné slepé uličce, ale po delší chvíli civění do mapy mě uhodila do očí okolnost, že Svatý Kopeček nad Olomoucí je větší kultovní středisko a navíc blízko geografického středu Moravy a Slezska. Na opsané kružnici o poloměru daném vzdáleností Cvilína od Kopečka jsem objevil Velehrad, o něco vzdálenější byly Radhošť a Tišnov. Jen pátý směr je dosud neobsazený, nachází se mezi Štíty a Písařovem, kde je pouze les. Náhradní body mohou být dva: protažením přímky je to Suchý vrch a ve stejné vzdálenosti asi 7 km vpravo po kružnici Králíky. Po proměření úhlů v pentagramu se směry poněkud změnily: paprsek východní protíná kopec Velký Javorník a obec Trojanovice, jihovýchodní komplex Uherské Hradiště až do Kunovic, jihozápadní prostor mezi Blanskem a Rajcem-Jestřebí. Tyto rozdíly nejsou sice podstatné, ale trochu narušovaly pravidelný obrazec.

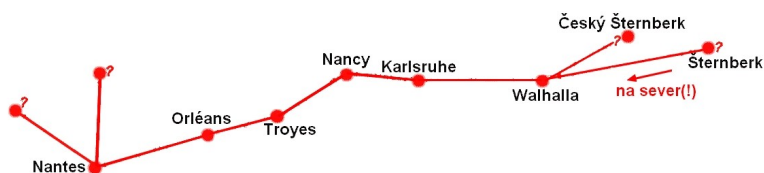
Protože Däniken psal o pravidelném pentagramu a otištěný náčrt z Karlsruhe vypadá přesně (*Záhady str. 19*), provedl jsem kontrolu jím uvedených údajů podle mapy. Musel jsem ovšem využít mapy na internetu, o níž se domnívám, že při využití leteckého snímkování musí být přesnější než běžné tištěné mapy.

Výsledkem přenesení otištěných údajů do mapy a vzniklým nákresem jsem byl šokován. Nejenže některé míry a úhly neodpovídají otištěným údajům, ale často jsou chybné (nebo aspoň rozdílné u téhož případu) uváděny světové strany. Ve srovnání s příklady, jež uvádí Däniken, je moravskoslezský pentagram téměř pravidelný, odchylky jsou menší. Všechno jsem proměřoval na autemapě ČR z r. 1994, měřítko 1:500 000, kontroloval na internetové mapě. Pro názornost uvádím náčrt okolí *Klagenfurt* a *Sv. Kopeček*.

Přibližné vzdálenosti směrů od Sv. Kopečka: Krnov-Cvilín 57 km, Radhošť 64,5 km, Velehrad 58 km (Uh. Hradiště 62 km), Tišnov 71,5 km, Suchý vrch 64,5 km a ve stejné vzdálenosti Králíky, jen asi 4° (7 km) vpravo. Ve správné vzdálenosti jsou Křtiny, ale úhel je hodně odlišný.

Další jev důkladně popisovaný Dänikem jsou pomyslné čáry – přímky – na zeměkouli, spojující něčím ozvláštněná místa. Probíhají v různých směrech – jak po polednicích, tak podél rovnoběžek, i šikmo k nim. Také tyto přímky jsem prozkoumal podle map v atlasu a na internetu a musím konstatovat, že ne všechny jsou přímkami. (*Záhady str. 82*) Pravda, některé nepřesnosti lze omluvit pětimilionovým měřítkem nebo nutností zobrazit zaoblení Země, ale klikatění „přímky“ Šternberk – Nancy – Nantes – Bretaň nelze omluvit jinak než „svatým přáním“. Nehledě už na to, že jihovýchodně od Prahy je Český Šternberk a Šternberk pak na Moravě, od nichž směřuje linie na jihozápad a nikoli na severozápad. (Viz *Záhady str. 110*) Problémem byly dlouhé šikmé přímky, které jsem pro nedostatek vhodných map nemohl přijatelně přesně zobrazit. Např. podle jednoho směřování linie z Dánska šla těsně vedle Berlína a přesně přes Vídeň, podle jiného kolem Nitry a Ostřihomi. I když jsem nemohl prozkoumat všechny uvedené případy, přesto na tyto přímky začínám hledět s určitou skepsí. Pro názornost uvádím „přímku“ Šternberk – Bretaň.

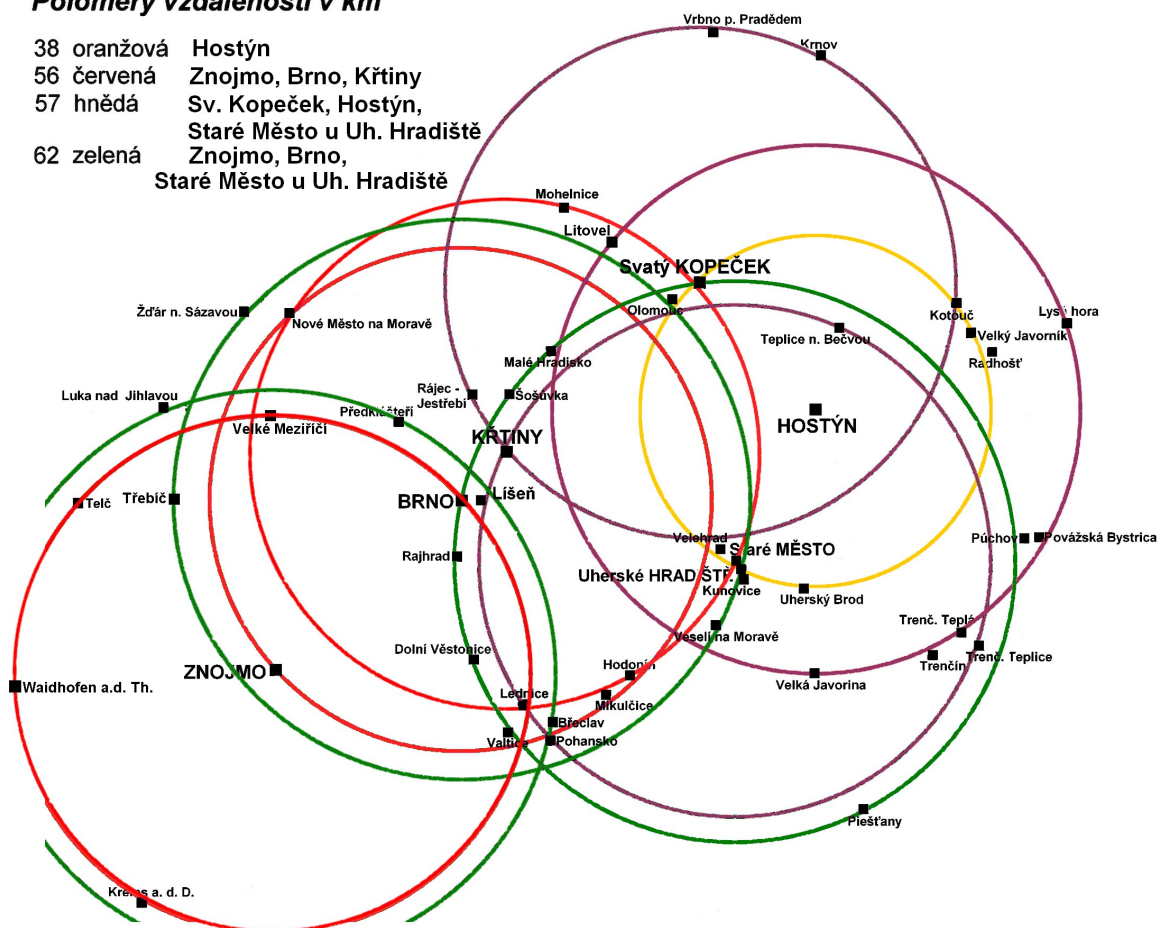
Příklady se zlatým řezem v Řecku jsem bral s velkým údivem. Zkusil jsem zobrazit ty, které Däniken popisuje v *Době str. 152 a 156* ve dvou nákresech. Připouštím, že ne zcela přesné vedení stran obrázků je zaviněno nepřesným zakreslením jednotlivých míst podle mapy. Pro obsáhlost je neuveřejňuji.

Zajímavější v tomto pohledu jsou kruhy vytvořené na různě umístěných středech, jež spojují kdysi velmi významná místa v Řecku. S hledáním míst jsem měl problémy, takže jejich zobrazení vynechávám. (*Doba str. 156-7*)

Takové kružnice jsou jakýmsi „zlatým hřebem“ mého zkoumání Moravy a Slezska. Všechny mají svůj střed na historicky, duchovně nebo geograficky důležitých místech. Zkusným přenášáním vzdáleností (ale ne náhodným!) jsem objevil centra Svatý Kopeček, Hostýn, Staré Město u Uherského Hradiště, Křtiny, Brno a Znojmo. Některá centra mohou být dokonce dvojité, tj. se dvěma kruhy. Při sledování historie jednotlivých míst do hluboké minulosti jsem zjistil, že desítky a možná stovky obcí hlavně v Dolnomoravském úvalu má archeologické nálezy z pravěku, tudíž všelikých přímek a trojúhelníků lze vytvořit nepřeberně. Proto jsem zanašal do nákresu pokud možno obce a místa významná, nejen starobylá. A podivil jsem se, že i některá dnes významná místa mají naopak poměrně nedávnou historii. Míst, která leží přímo na kružnicích je víc než zobrazených – zájemci si to mohou ověřit většinou na automapách; protože mají dost podrobností. Eventuální nepřesnosti jdou na vrub zobrazení; na mapě nepřesahují 1 km, tedy poměrně zanedbatelné míry.

Poloměry vzdáleností v km

- 38 oranžová Hostýn
- 56 červená Znojmo, Brno, Křtiny
- 57 hnědá Sv. Kopeček, Hostýn, Staré Město u Uh. Hradiště
- 62 zelená Znojmo, Brno, Staré Město u Uh. Hradiště

Bližší popis míst ve středech kružnic

Brno – osídlení od neolitu do 11. století, slovanské 5. - 7. st., hradiště Staré Zámky u Líšně z velkomoravské doby

Hostýn – hradiště z doby lužické kultury, asi 1200 př. n. l., kaple asi 1554, 1567 poutě, 1748 velký kostel

Křtiny – pravěké osídlení v Býčí skále (jeskyně), kostel asi 13. století, poutní kostel v 18. století

Staré Město u Uherského Hradiště – osídlení lovci mamutů, Keltové, Germáni, Slované, název Veligrad, zánik na zač. 10. století, přesun do Uherského Hradiště

Svatý Kopeček – v 17. kaple, 1669-79 kostel a brzy nato poutě

Znojmo – pravěké osídlení; od 8. st. slovanské hradiště. Rotunda sv. Kateřiny ve 12. století, hrad, kostely.

Podobné je to i s místy na kružnicích.

Většina kružnic má poloměry mezi 54 – 62 km, jediná menší je okolo Hostýna s 38 km. To by neměla být náhoda a rozhodně se nejedná o schválnost z mé strany. Musím však podotknout, že jsem bral v úvahu kromě míst přesně na kružnici i další v toleranci 1 km.

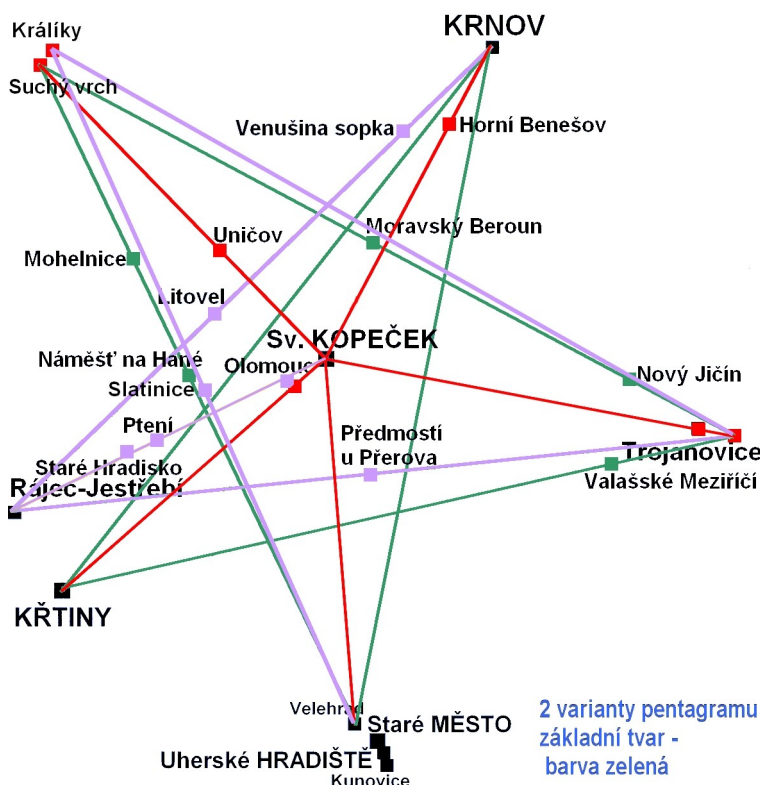
Místa ve středech a na kružnicích mají v nezanedbatelném počtu shody. Shody v letopočtech zakládání a prvních písemných zmínkách o obcích, hradech a kostelech ve 12.- 13. stol. (méně často v 11. st.) nemusejí být podstatné, protože se objevují i mimo dané kružnice; je to obecný dobový jev. Jednak se jednalo o kolonizaci (převážně německou), jednak se začalo více užívat písemných dokladů. Zrovna tak velice časté budování velkých kostelů v 17.- 18. st. na místech dříve postavených kaplí nebo jejich barokní přestavba se týká celého území, ne jen vybraných objektů v některých krajích..

Důležitější je, že 3 ze 6 středisek představují poutní místa (Hostýn, Křtiny a Sv. Kopeček). Několik je jich i na kružnicích (Cvilín, Radhošť, Velehrad, Velká Javorina), byť jsou někde v 19. stol. konány poutě jako vlastenecké. Podobně důležitá je pravěká minulost – na Hostýně, v Křtinách, Brně, v komplexu Uherského Hradiště a Znojmě.

Zajímavou skutečností je protínání kružnic navzájem. Místa s nejčastějším křížením jsou komplex okolo Uherského Hradiště, Pohanska a Sv. Kopečka – vesměs významná místa. Při zakreslení kružnic na mapu je nápadné vícenásobné křížení na některých místech. Největší počet má Sv. Kopeček – tři; odpovídá to geografickému umístění Olomouce blízko středu Moravy a Slezska, zatímco Brno je od středu dost vzdáleno. Významný je trojúhelník vzniklý třemi kružnicemi okolo Velehradu a Uherského Hradiště s Kunovicemi a na jihu okolí Pohanska se čtyřmi.

Jedinou velkou vadou je, že do kružnic jde obtížně vtěsnat pentagram. Většinou to vůbec nejde, významná místa jsou nejčastěji jinde než na vrcholech obrazce. V jediném už popsaném (ze Sv. Kopečka) je to možné jen za cenu mírných úhlových a vzdálenostních odchylek. V druhém případě je sice možný úplný pentagram, tedy pět vrcholů, vycházející ze Křtin, ale západní vrchol je naprosto bezvýznamný a severní nevýrazný, jihovýchodní se mírně vyhybí Uh. Hradišti. Třetí možnost je ve Starém Měste u Uh. Hradiště, ale jen za cenu velkých úhlových odchylek a menších délkových. Tři západní vrcholy na Moravu vedou na důležitá místa, východní na Slovensko jsou více než problematické. Ve zbývajících kruzích nic podobného není možné.

Úplný moravskoslezský pentagram se všemi spojnicemi mezi vrcholy jsem doplnil o některá místa nacházející se na spojnici nebo těsně u nich a které zároveň mají nějakou významnou pamětihodnost nebo historii. Bohužel moc se z toho nedá vyčíst. Za zmínku stojí snad jen místa na těchto čarách. Zlatý řez se tu neuplatňuje asi nikde.

Aleš Česal v knize *Toulky českým tajemnem 1* píše na stranách 9 – 19 o energetických střediscích na zemském povrchu, která jsou často spojena s výskytem vody (pramen, někdy léčivý) a tzv. dračích žil. V době křesťanské byla využívána jako posvátná; stavěly se tam kapličky, kostely i náboženská střediska (kláštery). Tato zvláštnost však sahá často až k dobám předhistorickým a mnohdy na takových posvátných místech byly uctívány bohyně Měsíce nebo Země. Po rozšíření křesťanství tuto úlohu převzal kult Panny Marie. Tolik velmi stručně obsah několika odstavců. Celá problematika je ovšem širší a složitější. Pro mé účely však stačí.

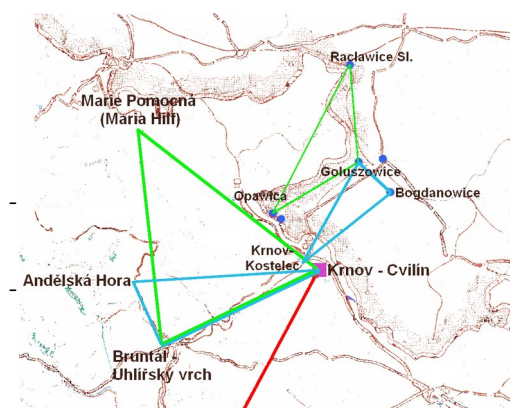
Pentagram okolo Sv. Kopečku s jedinou výjimkou (vrchol kolem V. Javorníku – Trojanovic – Radhoště) splňuje je popisované vlastnosti aspoň částečně. Jsou to kopce s kostelem zasvěceným Panně Marii: Sv. Kopeček – Navštívení P. Marie, Krnov-Cvilín – P. Marie Sedmibolestné (pro úplnost také Povýšení sv. Kříže), Velehrad – Nanebevzetí P. Marie (navíc také sv. Cyrila a Metoděje), Křtiny – Jména P. Marie a Králíky – Nanebevzetí P. Marie. Velkou vadou pro popisovaný obrazec je absence vody – pramenů většího významu. Jedině Králíky mají nevelký pramen, zato svéráznou zvláštnost: je tu blízko „střecha Evropy“, rozvodí pro tři moře, Severní, Baltské a Černé. Zároveň existují další kostely zasvěcené P. Marii mimo vrcholy pentagramu, a to jak na kružnici, tak na spojnici vrcholů.

Druhý nevýrazný pentagram okolo Křtin splňuje příznak zasvěcení P. Marii jen zčásti. Je jasný u Křtin (Jméno P. Marie), Sv. Kopečku (Navštívení P. Marie), Uh. Hradiště-Sadů (Nanebevzetí P. Marie) a Svitav (Navštívení P. Marie). Brno a Vyškov (obě města Nanebevzetí P. Marie) jsou jen na spojnici vrcholů. Navíc většina míst už není na kopcích, o vodních zřídlech ani nemluvě.

Třetí problematický pentagram okolo Uh. Hradiště s dvěma možnými kružnicemi bohatě splňuje požadavek vody, zato výskyt jména P. Marie je nejchudší. Týká se jen Brna, Sv. Kopečka a Valtic, event. Křtin (všechna místa

leží na západní polovině kružnic). Navíc (a kupodivu) u slovenských měst (Púchov, Trenč. Teplice a Piešťany) se na internetu nelze dopátrat, komu jsou kostely zasvěceny. Zato vody je tu dostatek, celá východní polovina obou kružnic leží na vodě. Od severu jsou to Teplice nad Bečvou (lázně), Trenčianské Teplice (lázně), Piešťany (lázně), Pohansko (kdysi asi na močálech při Dyji), Lednice a Valtice (při Dyji a velké rybníky).

Spojení míst do trojúhelníků jsou průkazná hlavně u pravoúhlých a rovnoramenných, protože jejich tvary omezují jinak obrovský počet a náhodu jejich výskytu. Spíše ukazují na nějakou zákonitost nebo pravidlo. Vyskytují se hlavně na jižní Moravě a ve Slezsku.

Některé jsou zvláštní tím, že místa v nich mají podobnou charakteristiku. Pro představu uvádím některé případy:

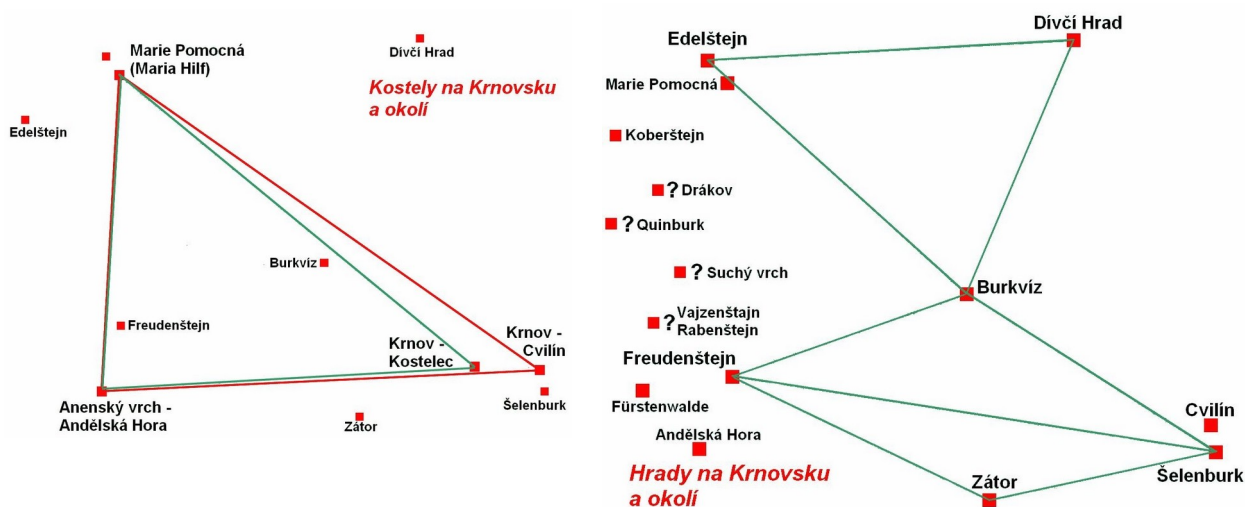
- Předklášteří, Boskovice a Křtiny byly založeny ve stejnou dobu: 1233, 1222, 1237; jen Boskovice jsou asi předhistorické, ale bez návaznosti.
- Uhřetřetice, Anenský vrch a Cvilín: nejprve tu byly postaveny kaple (1653, 1696, 1684) a následně kostely (1755-65, 1777, 1722-27) jako poutní místa.
- Krnov-Kostelec, Goldszowice, Bogdanowice: založeny 1. pol. 13. stol., 1131, 1230.

– Goldszowice, Bogdanowice, Raclawice Sl.: založeny 1131, 1230, 1241,

přičemž Bogdanowice patřily tehdy zrovna založenému velehradskému klášteřu. Opakuji, neznamena to, že se z těchto příkladů dají vytvořit dalekosáhlé závěry, protože míst s podobnou charakteristikou v obou obdobích lze najít desítky, možná stovky i mimo uváděné prostory.

Zvláštní význam mají některé trojúhelníky, např. Radhošť, Hostýn a Velká Javorina kvůli podobné charakteristice (poutě, částečně i minulost). Dokonale přesné míry ramen mají trojúhelníky Hostýn – Lysá hora – Velká Javorina a Hostýn – Sv. Kopeček – Velký Javorník. V nákresech se mohou míry u několika trojúhelníků mírně lišit oproti mapě; bylo to způsobeno přenášením a zmenšováním rozměrů mapy.

Pro úplnost jsem vyhotovil spojení mezi jeskynními prostorami, ty však nejsou v ideálních poměrech. Z nich nechci vyvozovat vůbec nic.

V samotném Slezsku a okolí Krnova jsou spojnice sice možné, ale ani jimi se nedá podpořit nějaká smysluplná teorie. Nejprve připojuji spojnice mezi významnými kostely na Krnovsku. Netuším, zda z jejich délek a úhlů někdo něco vyčte, já tam nevidím nic.

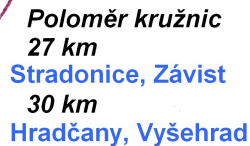
Nakonec připojuji spojnice mezi bývalými hrady, dnes zříceninami nebo i bez zbytků zdí. Nápadné jsou snad dva trojúhelníky se společnou základnou, podobnými, ale převrácenými stranami a úhly. Řada zřícenin hradů v okolí Vrbna p. Pradědem možná nasvědčuje i něčemu jinému než ochraně obchodní cesty na sever, ale v mapách nejsou zakresleny a i když jejich zeměpisné souřadnice existují, neumím je zakreslit.

Přímek jsem zjistil šest. Nejdůležitější a nejdelší je spojnice Sv. Kopeček – Křtiny – Brno – Znojmo (Křtiny jsou nepatrně mimo). Další jde z Uh. Hradiště do lokality Pohansko. Na mapě nejsou tak přesné, podle internetové mapy jde perfektně hlavně ta hradištská přesně přes Mikulčice přesně na Pohansko. Zlatý řez by byl přibližně v Hodoníně. Tři vedou ze Sv. Kopečka přes Kroměříž do Velehradu, další přes Hranice na Radhošť a poslední přes Uničov na Suchý vrch. Na severu běží linie z Radhoště přes Moravský Beroun do Šumperka.

Dá se to všechno ověřit?

Má-li být nějaká hypotéza nebo teorie brána v úvahu, je třeba ji ověřit na jiném podobném materiálu nebo stejné údaje někým jiným. Ujal jsem se toho hledáním na území Čech.

Volba ústředního bodu byla snadná – jediné Praha. Jenže tam jsou k dispozici nejméně dva východiskové

nula jen jediné významné místo, vždy jiné. Stejně tak se neuplatnila další významná místa, hlavně v blízkosti Prahy, např. Levý Hradec, Kourim a další.

Asi bych měl uvést, která místa považuji za významná. Jsou to především ta, která byla osídlena už v pravěku a nebo aspoň s nejstarším slovanským osídlením, byť doložené většinou jen pověstmi. Ukazuje se totiž, že pověsti mohou mít zdravé jádro. Obce třeba i dnes velké, avšak založené až ve 12. nebo 13. století a bez pravěké minulosti beru v úvahu jen výjimečně.

Jen pro zajímavost jsem vyzkoušel další eventuální střediska s kružnicemi okolo (o poloměru 57 km): Sázava, Želiv, Kutná Hora, Příbram, Budeč, Český Dub, Jindřichův Hradec, Ždár nad Sázavou. Výskyt několika zajímavých míst vykazovaly dva středy, Budeč a Český Dub. Místa na křížení kružnic je vidět na nákresech, občas se vyskytují i na těch dalších nezobrazených. Nejzajímavější jsou místa s křížením mezi Čechami a Moravou. Po pravdě řečeno neleží přesně na místě překřížení, ale asi 2 km mimo. Jsou to Ždár n. Sáz. (Příbram, Brno) a Luka nad Jihlavou (Jindřichův Hradec, Znojmo). Je tedy možné, že nějaké propojení mezi oběma zeměmi se dá najít a při detailním hledání by se objevilo i více.

Trojúhelníky ani přímky jsem na území Čech nehledal. Pravidelný pentagram se mi nepodařilo vytvořit v žádné kružnici, ani křivý ne. Všude se nasměrovaly nejvýše dva odpovídající vrcholy, ostatní směry vedly buď do prázdna nebo hodně bokem od možných „posvátných“ míst. Tomu zároveň odpovídá i malý výskyt kostelů zasvěcených P. Marii. Z významných bodů byly na Hradčanech (ale už ve středověku zbořen), na Budči (rovněž stejně), v Litoměřicích a Příbrami. Ze zbývajících 30 míst uvedených na nákresech nese jméno kostel P. Marie pouhých pět! (Klášter Hradiště nad Jizerou, Mladá Boleslav, Benátky nad Jizerou, Stará Boleslav a Bečov nad Teplou – a to je tam jen hradní kaple). Rozdíl oproti Moravě a Slezsku je obrovský.

Závěrem

Skeptik hlodá v duši: *Nějaké kružnice přece lze vytvořit kdekoli!*

Každý oponent si může ověřit, že to nejde v kterémkoli místě, ale jen někde. Jsou i takové kružnice, které se obydleným místům vyhýbají. Jsou pak takové, které procházejí naprosto nevýznamnými místy a konečně v menším počtu ty, které obsahují též místa významná. Bývají to často místa tzv. magická, s pradávným osídlením nebo výskytem přírodních zvláštností (tektonických zlomů, jeskyní, minerálních pramenů apod.). Zatím se pro kružnice jeví nejvhodnější poloměr 57km.

Skeptik hodá dále: *Ale tohle neplatí všude na velkých územích, jenom tam, kde bylo v dávných dobách silné osídlení. Tedy v nížinách a podhorských krajinách.*

To je sice pravda, ale nikde není řečeno, že ta síť kružnic a pentagramů má být naprosto pravidelná. Ostatně ty kruhy zasahují aspoň částečně i do vrchovin a pohoří. A tam se občas taky nacházejí silné, významné body.

Skeptik se nevzdává: *Začalo to pentagramem a lze je vepsat do kružnic jen vzácně. Tak k čemu ten humbuk?*

Tak to opravdu slabé místo, neříkám hypotézy, spíše zvláštního jevu. Připouštím, že pentagram je asi jen hodně vedlejším produktem kružnic. Možná bude důležitější zjistit místa, kde se kružnice kříží nebo dotýkají – taková místa mohou být něčím silná. Navíc nemám k dispozici knihy, z nichž čerpal Däniken informace pro své záhady. Třeba tam ty údaje nejsou tak exaktní, jak je Däniken prezentuje. A pro Řecko už vůbec nejsem schopen potvrdit či vyvrátit existenci nebo přesnost jak kruhů, tak pentagramů. Mapy v našich atlasech nemají žádné podrobnosti a na internetu jsou buď příliš zmenšené (tj. bez podrobností) nebo naopak příliš zvětšené (moc podrobně bez možnosti proměřit velké vzdálenosti).

Skeptik doráží dále: *Tak vidíš, s pentagramy není nic jisté a stejné to bude i s trojúhelníky a přímkami. Ty lze vytvořit kdekoli a jakékoli – všude na světě.*

Ano, to nebezpečí tu je. Ovšem pokud budeme bedlivě rozlišovat, které obrazce něco znamenají a které jsou k ničemu, přece jen se dá něco vysledovat. Obecný trojúhelník je plevel, bez užitku. Trojúhelník rovno-ramenný už je málo běžný, ale pokud např. existuje v rámci kruhu, už může něco signalizovat. Pravoúhlých trojúhelníků je ještě méně a rovněž mohou něco znamenat. A rovnostranný trojúhelník – to je prostě unikum, vzácnost asi určená jen pro málo míst na zemi. Viz Budeč – Závist – Stradonice. Na Moravě jsem nic podobného neobjevil. Nu, a přímky, ty jsou velmi problematické.

A skeptik vítězoslavně končí: *Tak vidíš, celá ta námaha vlastně nemá žádný význam.*

Nemá a má. Je pravda, že všechny ty obrazce a přímky jsou nápadné, ale jejich vzájemná souvislost mi uniká. To, že by měly mít vztah k cestám boha Apolóna přes naše území, je nejen vágní, ale přímo pochybné. Na druhou stranu tu však nepochybně existují a možná někdo chytřejší přijde na jednoduché vysvětlení. A já k tomu dávám podklad.

Ostatně, opravdu mě zajímá, co by na to řekl pan Däniken.

Literatura

Däniken, E. von – Doba kamenná byla docela jiná (1991), Praha 1993

– Záhady staré Evropy (1991), Praha 1993

internet a Wikipedie – stránky z historie u jednotlivých hesel (obce, hory, přírodní jevy aj.)

Bauer, Jan – Tajemné počátky českých dějin 2, Akcent – Třebíč 2004

Česal, Aleš – Toulky českým tajemnem 1, Praha 2002

Česal Aleš, Dvořák Otomar, Mátl Vladimír – Utajené dějiny Čech, Praha 2001

Autor Richard Hrček
Verze první
datum 5. května 2012